

לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה

מה הכוונה במה שאמר מרדכי ואת ובית אביך תאבדו, הלא מפורש במגילה שלנערה אין לה אב ואם, ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת, וא"כ במה מזהיר מרדכי שבית אביה יאבד – הלא הוא אבדו ועומד? וגם זה תמוה שכאילו מתרה מרדכי באסתר בעונש אם לא תעשה מה שיצווה עליה?

והנה מצינו שמיד כאשר נלקחה אסתר לבית המלך מצוה מרדכי עליה שלא תגלה את עמה ואת מולדתה, אבל לא כתוב בקרא טעם הדבר, דמה איכפת היה למרדכי אם תגלה שהיא יהודיה. והנה רש"י פירש שציווי מרדכי היה כדי שיאמרו שהיא ממשפחה בזויה וישלחוה שאם ידעו שהיא ממשפחת שאול המלך היו מחזיקים בה עכ"ל, והיינו שאז היא נסיכה הראויה למלך. והנה רש"י כתב את זה על פסוק י, והיינו קודם שנבחרה אסתר להיות המלכה, ולכן מובן היטב מחשבת מרדכי שלא תגלה מולדתה [אף שלא ברור מדוע אינה יכולה לגלות את עמה], אבל הפלא הוא שאפילו לאחר שנלקחה אסתר אל בית המלך, ואפילו לאחר שנהיית מלכה עדיין צוה עליה מרדכי אשר לא תגיד וכמו שכתוב בפסוק כ', ושם לא אומר רש"י כלום, כי שם אי אפשר לרש"י לומר טעמו זה, שהרי כבר לקחו אותה והיא כבר המלכה, וא"כ מדוע היה חשוב למרדכי שלא תגלה את עמה ואת מולדתה?

ועיין בפירוש הגר"א שהוא ביאר ציווי מרדכי דלא כרש"י, אלא לפי מה שהביא מחז"ל שאסתר הטמינה עצמה שלשה שנים בכדי שלא ימצאוה, ואפילו לאחר שלש שנים לא הלכה ברצון אלא בעל כרחיה, ולכן חשש מרדכי שאם תגלה את עמה ומולדתה אז יתנקמו ממנה ומעמה על שהעיזה למרות את ציווי המלך שעל כל הנשים להתכנס בשושן, ולכן צוה עליה מלכתחלה שלא תגיד עמה ומולדתה. אבל לפ"ז הוקשה להגר"א מדוע לא גילתה אסתר את עמה ואת מולדתה לאחר שנלקחה וכבר היתה למלכה [וכמו שהקשינו על פירש"י]. ותירץ הגר"א דבר פלא, שלכן כתוב אין אסתר מגדת את מולדתה ואת עמה כאשר ציוה עליה מרדכי ואת מאמר מרדכי אסתר עושה כאשר היתה באמנה אתו, והיינו שלפ"ז באמת לא ציוה עליה מרדכי שלא תגלה כי הרי שוב בטל הטעם, אבל צדקתה של אסתר היתה כ"כ גדולה, שאף שבטל הטעם מ"מ מכיון שנצטווה כן ממרדכי ממילא המשיכה לעשות כן אף ששוב לא היה נוגע, ולכן מאריך הפסוק לומר שאת מאמר מרדכי אסתר עושה, כלומר אף שהטעם לא נוגע¹, וזה דבר נפלא, אלא שלפי דברי הגר"א יוצא שאמנם לא ציוה עליה מרדכי מחדש שלא לגלות עמה ומולדתה, אבל בהדיא לא כן פירש"י שכתב בפ"כ: אין אסתר מגדת מולדתה לפי שמרדכי יושב בשער המלך המזרזה והמרמזה על כך, הרי שזה היה חשוב מאד למרדכי שלא תגלה, אבל רש"י לא

פורים תשפ"א שלום רב – ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמוד לפני המלך כחצר בית המלך הפנימית. ותמוה תיבות ותלבש אסתר מלכות, דאין לובשים מלכות, ופירש"י בגדי מלכות, ובשם חז"ל העתיק שלבשתה רוח הקודש שמצינו כזה לשון לגבי רוח"ק – ורוח לבשה את עמשי, אבל לא ברור מה ענין רוח"ק להכא. אבל עדיין צ"ב דאם הכוונה לבגדי מלכות מדוע כתוב מלכות, ובכלל תמוה שצריך להודיענו מה היא לבשה ביום ההוא, והרי זה פשוט שהיא לא תכנס אל המלך בלבוש שאינו לבוש מלכות? וכנראה דבר זה הוקשה למדרש רבה [בראשית נו–א] שכתב שם [בין רשימה שלימה של דברים שאירעו ביום השלישי] ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות – לבשה מלכות בית אביה, ופירשו שם המפרשים, דהיינו מלכות שאול, שהרי אסתר באה ממשפחת שאול, ובזכותו נענתה. אבל הדברים תמוהים, דמאי שייטיה דמשפחת שאול להכא. וביותר תמוה, הלא מלכות שאול נחשבת לאסון וכשלוך, שהרי חטא במרותו את פי ה' ואת פי שמואל בציווי עמלק, ומלכותו נקרעה ממנו וניתנה לדוד, ואח"כ כאשר נמלך דוד רדף אחריו להרוג אותו, ומחמת זה השמיד את נוב עיר הכהנים, ואח"כ העלה את שמואל ע"י בעלת אוב, ואח"כ נהרג על הרי הגלבוע במלחמה נגד הפלשתים, הרי שמלכות שאול נכשלה בעיקר משום חטא עמלק, ומה זה שמתייחסת אסתר אליו שלובשת מלכות בית שאול?

והנה כאשר נודעה הגזרה ומרדכי מבקש מאסתר לבוא אל המלך להתחנן לפניו ולבקש מלפניו על עמה, עונה לו אסתר שאי אפשר לה לבוא אל המלך אא"כ נקראת, והיא לא נקראת זה שלשים יום. ומתשובת מרדכי ע"ז נראה כמו שהוא מפקפק בזה – אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים כי אם החרש תחרישי בעת הזאת וגו', ואת ובית אביך תאבדו, כלומר כאילו מרדכי אומר לה שאין זה אלא תירוץ בעלמא שלא רוצה להכנס למלך, והאמת היא שזה נשמע מוזר, הלא אפילו אם היה חוק כזה אבל הלא היא המלכה, וכי שייך שהמלכה תצטרך רשות להכנס למלך כל פעם שהיא רוצה לדבר אתו, הלא אחשוורוש נשא את אסתר משום שהיא נשאה חן בעיניו מכל הבתולות והיא היתה אשתו ואיך שייך שהיא תצטרך רשות מיוחדת להכנס למלך אחשוורוש, ומכיון שזה נשמע מוזר, אפשר שמטעם זה לא קיבל מרדכי את טענתה, אבל למעשה כן אמרה אסתר, ובדואי זה האמת, אבל לא מובן. גם תמוה שאם יש חוק שמי שנכנס למלך בלי שנקרא אחת דתו להמית, מן הסתם ידע את זה גם מרדכי, וכמפורש בפסוק כל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים וגו', א"כ מה היתה התכנית שלו שתכנס אסתר, וכי רצה שתסתכן?

ולפמש"כ להלן שכל המהלך של מרדכי ואסתר בזה היה לתקן את חטאו של שאול, א"כ גם בנקודה זו היה תיקון לחטא שאול, שהרי מה שלא מזה שאל את עמלק היה משום שפקפק בהוראות שניתנו לו משום שלא הבין בשכלו שאם אדם חטא בהמה מה חטאה, ואם גדולים חטאו מדוע יהרוג את הקטנים וכדאיתא ביומא כ"ב ב', והיינו שהוא הסתכל בטעם המצוה שהוא לזכור מה שעשה לנו עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרך בדרך ויזנב בך וכו', ולכן הקשה שאלו שלא חטאו אין להם לסבול משום עון אבותם, הרי שסבר שמכיון שהטעם לא נוגע ממילא אינו צריך לקיים דבר ה', ולזה באה אסתר בת בתו וקיימה דברי מרדכי אפילו להדיא כאשר הטעם לא נוגע כלל!

1. דברי הגר"א ז"ל כאן הם לשיטתו בכמה מקומות שגזירות ותקנות חז"ל הן בתוקפן אפילו כאשר בטל הטעם שמחמתו נתקנה התקנה, ולמשל הוא פוסק להלכה שמים מגולים אסורים בשתייה אפילו בזמן הזה אף שאין נחשים מצויים במקומותינו, והיינו משום שאף שגילו איזה טעם לגזרתם, אבל יש בזה עוד טעמים כמוסים, ולא תמיד גילו את כל הטעמים, ולכן אף שלעינינו בטל הטעם, מ"מ אי אפשר לבטל את הגזירה, וזה שיטתו בהרבה מקומות. ולפ"ז מכיון שמרדכי שהיה מאנשי כנסת הגדולה, תיקן שאסור לה לגלות את עמה ומולדתה מהטעם שאמר לה, אבל לא גילה כל טעמיו, ולכן המשיכה אסתר לשמור את התקנה. ויש כאן היבט נוסף של קיימו וקבלו – קיימו מה שקיבלו, אף שטעם הקבלה כבר לא שייכת!

מלמדנו טעם התנגדותו של מרדכי לאחר שכבר נלקחה לארמון המלך.²

הנה המגילה נפתחת בכל סיפור המשתה ואירוע ושתי, אבל צ"ע מדוע אנו צריכים לדעת כל זה, דהלא הסיפור הוא אותו סיפור אם נניח שאחשוורוש לא היו נשוי מעולם, זקן רווק, שהחליט להנשא, ומחמת זה קבץ את כל הבתולות יפת תואר וטובת מראה למצוא שידוך בשבילו, והיינו יכולים לחשוך את כל הפרק הראשון של מגילת אסתר, וזה לא משפיע על המשך הסיפור בכלל, אבל כבר כתב התיבות במגילת סתרים בהקדמה למגילה שהמצוה היא לקרוא את כל המגילה ולא להחסיר אפילו מלה אחת משום שכל מלה ומלה היא חלק מהנס, כל דבר היה נצרך בשביל הנס, וא"כ כש"כ שפרק שלם נצרך בשביל הנס!

ומצד שני יש להקשות, האופן של אחשוורוש למצוא שידוך בעדו נשמע מוזר לגמרי, ולא מצינו כן בשאר דברי המלכים שחיו בתקופה הזו, ואף שבדאי היו יכולים כולם לעשות כן, אבל רק מצינו זה אצל אחשוורוש, ולפי פשטות, סתם מלך מחפש לעצמו מלכה בת מלך אחר, כך היה תמיד, אבל כאן מחפש אחשוורוש גם מפשוטי העם, העיקר אצלו למצוא נערה אשר תיטב בעיני המלך.

אבל נראה שבלי הכנת היחס שבין ושתי לאחשוורוש אי אפשר להבין את המשך המגילה, דבאמת היתה ביניהם תחרות גדולה מי עיקר הכח במדינת פרס, שהרי באמת היחס האמיתי של המלכות היתה ושתי, שהרי היא היתה בת בלשאצר, ואדרבה אחשוורוש היה שומר הסוסים שהתחתן עם ושתי, ובמות בלשאצר לקח את המלוכה לעצמו, אבל ושתי לא השלימה עם זה, ולכן הוא היה מלך והיא היתה המלכה, ולכן כל פעם שנזכרה ושתי במגילה היא נזכרה בשם המלכה ושתי, או ושתי המלכה, משום שזה היה התואר שלה בעצם, ואדרבה היא חשבה שהיא היתה יותר מלכה מבעלה המלך, ולכן כאשר עשה אחשוורוש משתה לכל העם הנמצאים בשושן, עשתה ושתי משתה נשים, וזה פלא, וכי היו צנועות כ"כ עד שהאנשים ונשים עשו משתה נפרד, בודאי זה אי אפשר לומר, אלא הביאור בזה הוא שאם המלך עושה משתה אז המלכה עושה משתה, כי יש תחרות ביניהם מי הוא באמת הכח העיקרי במדינה ששלטה אז בעולם. ולכן כאשר שמע אחשוורוש שושתי עושה משתה שהמתחרה עם המשתה שלו, מיד הבין שזה מעין מרידה כנגדו, ולכן בשנת שלש למלכו כשנתקיים המלכות בידו ורצה לחגוג את מלכותו, ולקח לו שלש שנים כי ושתי היא זו שקעקעה תחת מלכותו, ולכן עשה משתה, אבל בהכרח שאז תעשה ושתי משתה, ומכיון שהבין אחשוורוש שזה מרידה כנגדו, ממילא צוה את הסריסים הנאמנים לו להביא את ושתי למשתה שלו, ולפי חז"ל צוה שתהיה ערומה, להראות העמים והשרים את יפיה כי טובת מראה היא, והיינו שרצה להראות שכל הטעם שהיא בכלל אשתו הוא זה שהיא טובת מראה, כלומר היא נכנעה לו ומשרת אותו ואת יצרו, אבל אין כח לכשעצמה, ופשוט לפ"ז מדוע מיאנה ושתי לבא, שהרי כל מגמתה היתה להראות את עצמאותה ואת כחה.

ולכן אמר המן שסירובה של ושתי להכנע לדרישת המלך, לא רק שזה עוולה נגד המלך, אלא זה עוולה כנגד כל גבר בפרס, כי

הלא היה כאן תחרות בין בעל לאשה מי שולט במדינה, ובאמת בכל נישואין בעייתים זה הבעיה, שהגבר רוצה לשלוט או האשה רוצה לשלוט, ואם נרשה לושתי לא להקשיב לבעלה, כמו כן תעשה כל אשה בפרס, ולכן צריכים לקחת את המלכות ממנה, שוב היא לא תהיה מלכה, ובכלל צריכים להשבית את כל כח המלכה, וממילא צריכים להרוג אותה כמו שמביא רש"י. אמנם בזה חזק אחשוורוש את כח המלכות שלו על 127 מדינות.

ולכן כאשר הציעו נערי המלך לקבוצ את כל נערה בתולה אל שושן הבירה, הוטב הדבר בעיני המלך, והיינו משום שהוא לא רצה מלכה חדשה, הוא לא רצה נסיכה או מישהי עם יחוס מלכותי, אדרבה ככל שפשוט הרקע והמוצא שלה יותר טוב בשבילו, העיקר הוא רוצה נערה יפת תואר וטובת מראה, ולכן אין לו ברירה אלא ללכת אל העם ולמצוא משם נערה בתולה בשבילו, ואדרבה אם יביאו אליו נסיכה או מלכה אחרת לא יקח אותה, כי זה הבעיה שלו עם ושתי, ובודאי שלא יכנס למצב כזה בפעם שניה, ולכן באמת אסתר נשאה חן בעיניו, שהיא נערה יתומה בלי שום יחוס, וזה מה שמחפש. והנה בודאי הטעם הזה – שהמלך בדוקא מחפש פשוט העם – לא פורסם בחוצות, כי זה בזיון למלך, ולכן לא ידעו ולא הבינו כולם שהמלך בדוקא אינו רוצה נסיכה, ואדרבה המחשבה הראשונה היתה שהמלך ירצה בדוקא נסיכה כמו כל מלך נורמלי, ולכן הגיד מרדכי לאסתר לא לגלות עמה ומולדתה, שלדעת רש"י חשב מרדכי שאם ידעו שהיא מבית שאול בדוקא יקחו אותה, אבל האמת היתה להיפך, שאם ידעו שהיא מבית שאול בדוקא לא יקחו אותה, אבל את זה לא ידע מרדכי מלכתחלה.

אבל אח"כ, כאשר נלקחה אסתר ונבחרה למלכה, הרגיש מרדכי נקודה חדשה, שראה שהיא לא קיבלה את התואר "המלכה", ובניגוד לושתי שתמיד נקראת בשם המלכה ושתי, בכל פעם בהתחלה כאשר נזכרת אסתר, היא לא נזכרת בשם המלכה, אלא ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים, והוא עשה משתה גדול, וקרא את זה "את משתה אסתר", ומזה הבין מרדכי שאף ששם כתר מלכות בראשה שהרי רשמית היא אשתו של אחשוורוש וממילא היא במעמד מלכה, אבל אין לה שום כח ועצמה בארמון המלך, אלא היא כמו המלכה של בריטניה, לא יהיו לה זכויות שוות עם המלך או איזה כח עצמאי כמו מלכה רגילה, וכמו שהיה למלכה ושתי, כי עכשיו הוברר למרדכי שכל ענין קיבוץ הבתולות היה בדוקא למצוא אשה שאינה מזרע המלוכה, בדיוק ההיפך ממה שחשב מקודם, וזה גם היה מסתבר לו מאד בחכמתו, כי אחרת לא מובן שיהרוג המלך את אשתו על שלא שמעה לו לבוא למשתה, אבל הבין מרדכי היטב שהבעיה היא שהיא מורדת במלך, שמכיון שהיא בת מלך ממילא לא הסכימה להיות מוכנעת לפני המלך, ולכן כאשר נלקחה אסתר לבית המלך וכבר נשאה חן בעיני המלך ולקחה לאשתו, אבל עכשיו חשש מרדכי שאם יודע לו שהיא באה מבית שאול אז הוא יהרוג אותה כמו שהרג את ושתי, כי עכשיו אפשר יחשוד שהיא תרצה להיות מלכה בכח ובמעמד כמו שיש למלך את הכח והמעמד, כלומר להיות שותפה פעילה במלכות, כלומר "המלכה", ואת התואר הזה היא לא קיבלה, אבל מכיון שהיא בת מלכים, אולי יתחשק זה לה, והיינו כמו שהיה אצל ושתי, ומזה

עמה ואת מולדתה, ולא עוד אלא שאחשוורוש התאוה לזה כל הזמן לדעת, ולחץ על אסתר להודיע לו, וכי לא היה יכול אחשוורוש לצוות לשרי המדינות להוודע מאין באה אסתר, הלא זה דבר תמוה עד מאד? ובמק"א יישבנו זה, ואינו נוגע לעניינו כאן.

2. אלא שכל הענין תמוה, דהלא זה היה ידוע שמרדכי הוא יהודי, והוא גידל את אסתר כבת, וי"א כאשתו, א"כ הרי פשוט שהיא יהודיה ג"כ, ובפרט כאשר אסתר גילתה למלך את תכנית בגתן ותרש בשם מרדכי, הרי הקשר ביניהם ברור ופתוח לכל, ואיך שייך שכל הזמן הזה כיסתה אסתר מפני אחשוורוש את

להיות שוה בשוה עם המלך, חצי בחצי, ולכן סבר מרדכי שאם עכשיו נתגבר אסתר על פחדה מאחשורוש ותדרוש ממנו סמכויות ומעמד של מלכה, הרי תוכל לבטל את גזר הדין, שהרי אז יהיה לה עֶצְמָה וכת, והיינו שעכשיו דרש מרדכי מאסתר שתגלה לאחשורוש את עמה ואת מולדתה, והרי היא בת מלכים, וממילא מגיע לה סמכויות כמו שהיה לושת, אבל אסתר שלא הבינה היטב כוונתו אמרה לו שהיא כמו כל אדם שאין לה רשות להכנס, וע"ז אמר לה מרדכי "ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות", כלומר שהיא חשבה שהיא רק אשת אחשורוש, אבל האמת היא שהיא הגיעה למלכות, וממילא מותר לה להכנס והוא יכולה לדרוש את זה מאחשורוש, ובודאי שיש כאן סכנה גדולה, שהרי אם תגלה לו את יחוסה המלכותי, בודאי שייך שתבער חמתו ויסלקנה מהמלכות כל עיקר, שלכן אמרה אסתר שצריכים לצום ולהתפלל שלשה ימים, ואני כאשר אבדתי אבדתי.

ולפ"ז י"ל שמה שאמר לה "ואת ובית אביך תאבדו" שתמהנו לעיל ע"ז, הכוונה בזה שאמר לה שע"י זה היא יכולה לקיים את מלכות שאול מחדש, שאמנם מלכות שאול היא אבודה מחמת שהשאיר את אגג בחיים וגרם ללידתו של המן, אבל זה משום כפי שנתבאר בספר שמואל ששאל הצדיק את גישתו הפשרנית למצות מחיית עמלק בזה שפחד מהעם, "אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר" ויקח העם מהשלל צאן ובקר" ובסוף הוא אומר "כי יראתי את העם ואשמע בקולם", כלומר הוא נמשח למלך, ומלך צריך להראות מנהיגות, העם צריך לשמוע אליו ולא להיפך, וכאן מחמת ענוותנותו ופחדו של שאול, הוא נכפף למרות העם, ושמואל אמר לו זה כבר בהתחלה – אם קטן אתה בעיניך? ראש שבטי ישראל אתה! כאן זה לא הזמן לשחק בתפקיד העניו שמשמעם לאחרים, אלא הוא צריך לשמוע לקול ה' ולעשות מה שה' רוצה אפילו אם העם לא מסכים לזה, זה נקרא להגיע למלכות, שאול פשוט חשש לחייו מפני ההמון הפרוע ולא התנהג כמו מלך, ולכן עכשיו אסתר מצאצאיו עומדת בפני אותה בעיה, שהיא יראה להכנס למלך משום שלא נקראת, אבל כאן טען מרדכי שמכיון שהיא מלכה, ממשפחת שאול, ממילא לא שייך לומר כן, כלומר מלך לא מפחד, הוא עושה מה שהוא עושה מפני שהוא מלך – שתהא אימתו עליך [עיקר המלכות הוא בזה שהמלך שולט על עצמו וכמו שביאר אדמו"ר מהרי"ל בשיעור מלכות], ולכן אם אסתר יכולה להתגבר על פחדה ולתבוע את המלכות, אז היא תצליח, אז היא מגעת למלכות – מי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות, ואם תעשה כן אז תתקן את עון שאול ותקיים את מלכותו, אבל אם לא תעשה כן אז "את ובית אביך – כלומר משפחת שאול – תאבדו!"⁴

ומודגש שינוי זה במעמדה של אסתר בלשון הפסוק ויעבור מרדכי ויעש ככל אשר צוה עליה אסתר, והנה לעיל כאשר נלקחה אסתר לבית המלכות מדגיש הפסוק ההיפך, ואת מאמר

חשש מרדכי, ולכן לדעת רש"י הוא רמז לה כל הזמן שלא להגיד את עמה ואת מולדתה, כי עכשיו זה מסוכן לה עד מאד.³ וגם אפשר שלכן קיבץ אחשורוש בתולות שנית, שלא ברור טעמו בזה, ובגמ' איתא שרצה שאסתר תקנא בירך חברתה, ולפי דברינו י"ל שרצה שלא תרגיש מדאי בטוחה בכסא המלכות, שהיא באמת לא מלכה עם איזה כח עצמאי, אלא שהיה נהיית מלכה רק משום שנשאה חן בעיניו, וא"כ אם איזה שהיא נערה אחרת תמצא חן בעיניו, ממילא תירש את מקומה, וכל זה נעשה על מנת שלא תרגיש אסתר את עצמה כמלכה, אלא שתהיה תלויה לגמרי בחסדו של אחשורוש.

וזה גופא אפשר שמטעם זה רצה אחשורוש בדוקא לדעת את עמה ואת מולדתה, כלומר הוא רצה לדעת אם יש שם איזה יחוס מלכותי [ואולי ראה בה אצילות והנהגות של בת מלך, שהרי אסתר נשאה חן בעיני כל רואיה], שאז היה מסלקה משום שהיה חושש שמא היא תתנהג כמו ושת, ולכן לחץ עליה לדעת מקורה, אבל אסתר הבינה שזה מלכודת ושמעה לעצת מרדכי שלא לגלות את צור מחצבתה.

והנה הפעם הראשונה שנוכרת אסתר בשם "אסתר המלכה" הוא כאשר מרדכי מגלה את תכנית בגתן ותרש לשלוח יד במלך אחשורוש, שאז הוא מעביר את המידע לאסתר לומר למלך, ואף שהיה יכול לומר לאחשורוש ישיר או ע"י אחד מהסריסים, אבל בדוקא רצה מרדכי לחזק את כח "המלכה" של אסתר ולייסד את מעמדה בבית המלך, כי עכשיו שראה שנקבצו בתולות שנית הבין היטב שמעמדה של אסתר בבית המלך הוא רעוע, ואם תבוא איזה בתולה אחרת שתשא חן בעיני המלך אז היא תמלוך תחת אסתר, ואז הרי תהיה בסכנת מות כמו שאירע לושת, ולכן העביר את המידע אליה בתור "המלכה", כלומר בכדי שיראה אחשורוש שהיא לא מתחרה כנגדו ומבקש לחזק את עצמה על חשבוננו, אלא אדרבה היא דואגת לשלומה ומבטלת עצת אויביו, וזה מחזק את מעמדה בארמון המלך בתור "המלכה", כלומר בתור חלק חשוב בארמון המלך, שהיא שומרת על המלך, וממילא יבין אחשורוש שאסתר לא חותרת נגד ממשלתו ואין לה שום תכניות למרוד כנגדו כמו שעשה ושת, אבל פשוט שחשוב מאד שלא ידע המלך שהיא באה מבית שאול, כי אם ידע שהיא בת מלכים, אז אפשר יבוא לחוש שהיא תמרוד נגדו.

והנה לאחר שנתפרסמה גזירת המן וידע מרדכי את כל אשר נעשה, ואסתר לא ידעה מכלום [שהרי אחשורוש לא גילה לה כלום מסודות המלוכה, שהרי אין היא מלכה בפועל], ומרדכי מצווה אותה לבוא אל המלך, והיא מסרבת מחמת הפחד להכנס לאחשורוש בלי להקרא, והנה בודאי ידע מרדכי שאסור לה להכנס, שהחוק היה ידוע אצל כולם שצריכים להקרא אל המלך, אבל סבר מרדכי שחוק זה הוא אמת אצל כל איש ואשה, כלומר אצל כל אדם בבית המלך, אבל אצל המלכה הרי לא שייך שיהיה כן, שהרי מלכה צריכה

עליהם על ישראל את הרעה הזאת, שאם היה מקיים את הדבר אשר צוהו שמואל הנביא, לא היה יוצא עלינו המן הרשע מזרע עמלק, ואם היה שאול הורג את אגג המלך לא היה בא עלינו בן המדתא הזה", שתמוה איך שמאשים מרדכי את אסתר במה שעשה זקנה שאול לפני 500 שנה, ומה זה שייך לאסתר. אבל לפי"ד הכוונה שהוא אומר לה שלכן היא הגיעה למלכות, והיינו לכפר על חטאו של שאול, ואם היא תגיע למלכות, ממילא תחזיר את מלכות שאול לתיקונה, שהרי יצא שבסופו של דבר שאול לא יגרום שום תקלה לישראל ע"י שהחיה את אגג, שהרי היא תבטל את גזירת המן.

3. ויש להוסיף שלדעת הגר"א הנ"ל גם זה אמת, שעכשיו נשתנה המצב והיה סכנה לאסתר לגלות את מוצאה, אלא שלדעת הגר"א מרדכי לא הוצרך להזהיר אותה שוב ע"ז מכיון שידע שאסתר לא תעשה דבר כנגד פסקו, ומכיון שאמר לה לא לגלות, ולא שינה את הפסק, בודאי תעשה אסתר כמו שהיא עשתה תמיד, וזה מש"כ הפסוק ואת מאמר מרדכי אסתר עשה כאשר היתה באמנה אתו, והיינו ששום דבר לא נשתנה, ולכן לא הוצרך מרדכי להזהיר ולזרזה ע"ז, ודו"ק.

4. ונבין בזה דברי חז"ל בתרגום שני שמרדכי אמר לאסתר שהיא צריכה ללכת אל המלך משום שכל זה הוא אשמת שאול "על דבר שאול אבי אביך התגולל

מרדכי אסתר עושה כאשר היתה באמנה אתו, וכן כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד, הרי שאסתר היתה כפוכה למרדכי, אבל כאן פתאום אירע שינוי מהותי במעמדה של אסתר, שעכשיו היה נהפכת מאסתר לאסתר המלכה, וממילא כאשר היא מצוה, הרי מעכשיו מרדכי חייב לשמוע לה, ולכן מדגיש הפסוק ויעבור מרדכי ויעש ככל אשר צוה עליו אסתר!

וממילא מובן היטב מה שכתוב ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות, היינו שפשוט שלבשה בגדי מלכות, אבל בגדי מלכות היא לבשה גם מקודם, כי היתה מלכת אחשוורוש, אבל עכשיו אנו מבינים שמלבד הבגדים החיצוניים היא הלבשה על עצמה מלכות, וכמו שרוה"ק לובשת את האדם כמו כן מלכות מתלבשת על האדם, ומצינו את זה בשאול המלך שכאשר נמשך ע"י שמואל והתחיל להתנבא כתוב שהוא נהפך לאיש אחר עד שאמרו כולם הגם שאול בנביאים, אי אפשר היה להכיר אותו, פתאום הוא נראה כמו מלך בעוד שאתמול נראה כמו איכר, וה"נ אצל אסתר היה אפשר לראות עליה התהפכות ושינוי צורה, היא לבשה על עצמה את המלכות ממש, וזה הנקודה של המדרש הנ"ל בב"ר – ותלבש אסתר מלכות "לבשה מלכות בית אביה"⁵, ואז אירע הנס הגדול שנשאה חן בעיני המלך, אבל לא כמו מקודם שנשאה חן בעיניו בתורת אסתר, עכשיו כתוב ויהי כראות המלך את אסתר המלכה – זה הפעם הראשונה מבחינתו של אחשוורוש – עומדת בחצר נשאה חן בעיניו, כלומר בתורת המלכה, ולכן מיד מושיט לה את השרביט, אף שאינו מבין מה קרה, מה קרה לאסתר השקטה והביישנית והצנועה והנתונה לחסדו, שפתאום נהיית עזה ומסכנת את עצמה – ולכן הוא אומר לה מה לך אסתר המלכה, כלומר מה קרה לך שאת עכשיו נהפכת להיות אסתר המלכה, ולכן הוא מוסיף ואומר ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש, כלומר באמת מגיע לך חצי המלכות, שהרי את המלכה, והוא מסכים לתת לה את התואר הזה, ואף שכאמור זה נגד מה שרצה, אבל זה היה הנס הגדול שנתגלגל לישראל ע"י התפללות והצומות והזעקות של כלל ישראל. וכן הוא בגמ': חצי המלכות ולא כל המלכות, והיינו שהוא מסכים לעיקר תביעתה, שיש למלכה כח עד חצי המלכות, אבל לא יותר מזה.⁶

והנה אף שהסכים אחשוורוש מיד ליתן לאסתר את כח המלכה, וממילא יכלה לדרוש מיד את ביטול הגזירה כנגד היהודים, כי הרי הסכים ליתן לה עד חצי המלכות, מ"מ חששה אסתר לעשות כן במהירות, כי הלא היא הכירה היטב את אחשוורוש וידעה שהוא מלך הפכפך [מגילה ט"ו ב'] וחוזר בדיבורו [רש"י שם], והיינו שיכול לשנות את דעתו וחמתו יכולה להתבער בו כנגד דרישתה הנועזת של אסתר, שהרי עכשיו היא דורשת להיות מלכה עם כח וסמכות, ולכן אף שכנראה המלך מסכים לזה אבל לא ברור לה שאכן יקיים את דברו, ולכן היא צריכה קצת זמן לתכנן את השלב הבא, ולכן היא מזמינה את המלך והמן אל המשתה, וכמו שאומרת הגמ' היא רוצה שאחשוורוש יחשוד בהמן שהוא קרוב אליה, ואולי

המן מתכנן למרוד כנגדו, ומכיון שהוא תציל אותו ממרידת המן אז יתחזק מעמדה כהמלכה, והיא מחכה לאיזה סימן מן השמים שיכולה היא לשטוח בקשתה לפני המלך, ואז סידר הקב"ה שהמן יבוא אל חצר המלך הפנימית לתלות את מרדכי, ואחשוורוש שהתחיל לחשוד בהמן ראה בזה מרידה כנגדו שהרי מרדכי הגדי לו על בגתנא ותרש, ומכיון שהמידע על בגתנא ותרש הגיע למלך ממרדכי ע"י אסתר, ממילא אין לו סיבה לחשוד באסתר שהיא תמרוד כנגדו, ומכיון שראתה אסתר את מפלת המן, מיד הבינה שמן השמים רומזים לה שהיא המלכה והגיע הזמן בו היא יכולה לגלות למלך את עמה ואת מולדתה ולבקש מלפניו על עמה, ובפרט כאשר ראתה ביום השני שאחשוורוש אומר מה שאלתך אסתר המלכה וגו', ולכן כתוב אז ותען אסתר המלכה ותאמר גו' תנתן לי נפשי בשאלתי, ואחשוורוש אומר לאסתר המלכה מי הוא זה ואיזהו הוא, ומיד כאשר מזכירה את שם המן, אז כתוב והמן נבעת מפני המלך והמלכה, וזה הפעם הראשונה בו נקרא אסתר בשם המלכה אפילו בלי השם שלה, שמדגיש הכתוב שהמן הבין שיש לאסתר מעמד של מלכה בתוך בית המלך [ואולי לכן עמד המן לבקש על נפשו מאסתר המלכה, כי עכשיו יש לה כח עצמאי], ואז נפל על המטה ואמר המלך הגם לכבד את המלכה עמי בבית, כלומר הוא ראה במעשה המן שכאילו הוא מתנגד להחלטת המלך להמעמד החדש שקבלה אסתר, והיינו שהוא רוצה לכבד את המלכה, והמלך הרי החליט שמהיום תהיה אסתר מלכה, ולכן פני המן חפו.

וזה מתאים היטב עם מש"כ רש"י מהגמ' עה"פ ויאמר המלך לאחשוורוש ויאמר לאסתר המלכה, דויאמר ויאמר הוא מיותר, שבתחילה דיבר אתה ע"י שליח, כיון דאמרה ליה מבית שאול קא אתינא, מיד ויאמר לאסתר המלכה! והן הן הדברים, שעד שידע שהיא מבית שאול לא החשיב אותה בתור מלכה, ובכלל לא דיבר אתה אא"כ היה מתורגמן ביניהם, אבל עכשיו שנודע לו יחוסה דיבר אליה דוגרי שוה בשוה, כמו שמלך מדבר עם מלכה השוה לו.

והנה מבואר ברמב"ם ריש הלכות מלכים שמצות מחיית עמלק צריכה להיות דוקא ע"י המלך, שלכן צריכים למנות מלך שימחה את זרעו של עמלק, ואח"כ יכול לבנות את הבית, ולפ"ז נראה שלכן מלכה אסתר, בת בתו של שאול, משום שעליה ניתן לתקן חטאו של מחיית עמלק, וזה מצוה המוטלת על המלך, ולכן נהיית היא המלכה, ובכח זה מחתה את המן האגגי שהוא זרע עמלק, ולכן צייתה שעשרת בני המן יתלו על העץ שבזה היא מקיימת מצות מחיית עמלק, ומכיון שהעמידו מלך ומחו את עמלק ממילא אז חזרו לא"י והתחילו לבנות את הבית השני, ונמצא שכל ענין המגילה הוא באמת ענין בנין הבית השני, אלא שבכדי לקיים את זה הוצרכו למנות את אסתר בתור מלכה, ושהיא תמחה את זכר עמלק, ודריוש המלך, בנה של אסתר המלכה, הוא יבנה את הבחירה, וכמו שמבואר ברמב"ם שם שזה דין על המלך, ודו"ק היטב.⁷

אחשוורוש זה יזיק את מלכותו, וכלשון הגמ' במגילה שזה יחצוץ את מלכותו, ולכן לא הסכים ליתן לה רשות לבנות את ביהמ"ק. ועיין להלן.
7. עיין בהערה הקודמת, ולפמש"כ כאן י"ל שאף שאחשוורוש חשש מכח ביהמ"ק ונמנע מאסתר רשות לזה, אבל למעשה זה גופא היה כל הטעם שהוצרכה אסתר להיות מלכה, כלומר כל מעשה פורים נסתבב ע"י ההשגחה בכדי שתהיה אסתר מלכה שתוכל למחות את עמלק ולבנות את ביהמ"ק, הרי שאחשוורוש בעצמו הרגיש שזה תהיה מטרת אסתר לבסוף של דבר, ואמנם למעשה גם הוא הסכים לזה ונתן רשות לבנות את הבית.

5. והעיר ר"מ באש ש"י שאפשר שהיה לה בירושה בגדים שהיו שייכים למלכות שאול ולבשתם עכשיו, ולפ"ז הפשט והדרש משלימים זה את זה, עכ"ד. ועיין רד"ק שמואל ב ו-כ ד"ה בהגלות וכו' שהביא ממדרש שמואל כמה מקפידים היו אנשי מלכות בית שאול על בגדיהם, עיי"ש.
6. והנה בגמ' שם שהביא רש"י דריש עד חצי המלכות היינו עד בנין ביהמ"ק, שלזה לא הסכים, אבל תמוה טפי דמדוע יזכיר את זה אחשוורוש עכשיו, הרי לא ידע שהיא יהודיה ומאי שייטה דביהמ"ק להכא? וצ"ל שכל העולם ידע על כח ביהמ"ק, שהרי ביתי הוא בית תפלה לכל העמים, ומכיון שלדעת